

Sygn. akt IV CK 623/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Bronisław Czech

SSN Henryk Pietrkowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa "A(...)" Spółki jawnej w W.

przeciwko Zakładowi Energetycznemu T(...) SA w T. o wydanie i o zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 8 marca 2005 r., kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 15 kwietnia 2004 r., sygn. akt VI Ga (...),

oddala kasację.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2004 r. oddalił apelację powodowej Spółki od wyroku oddalającego powództwo o nakazanie pozwanemu Zakładowi Energetycznemu wydania nieruchomości stanowiącej budynek (stację transformatorową) o pow. 39.46 m², posadowiony na nieruchomości gruntowej, której strona powodowa jest wieczystym użytkownikiem, a ponadto oddalającego powództwo o zasądzenie kwoty 11.050 zł z odsetkami z tytułu bezumownego korzystania przez stronę pozwaną z tej stacji w okresie od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 31 marca 2003 r.

Według dokonanych ustaleń właścicielem nieruchomości gruntowej, na której stoi sporny budynek jest Gmina Miasta W., a prawo użytkowania wieczystego tej nieruchomości przysługuje stronie powodowej. Budynek wybudowany został w 1973 r. jako stacja transformatorowa na zlecenie S.(...) w W.

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska strony powodowej, według której sporny budynek stanowi część składową gruntu (art. 48 k.c.), uznał natomiast, że budynek ten, będąc stacją transformatorową stanowi nierozzerwalne zestawienie urządzeń i budynku, jest zatem „innym podobnym urządzeniem” w rozumieniu art. 49 k.c. Odnosząc się do kwestii, czy urządzenia, o których mowa w art. 49 k.c. stają się własnością przedsiębiorstwa przesyłowego (prąd) wyłącznie wskutek podłączenia ich do sieci tego przedsiębiorstwa, czy konieczne jest zawarcie między właścicielem a przedsiębiorstwem umowy, Sąd Okręgowy – powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 1991 r., W 4/91, OTK 1991, nr 1, poz. 22 – uznał, że zastrzeżenie w art. 49 k.c. *in fine* uzależniające zastosowanie tego przepisu od przesłanki, aby objęte nim urządzenia wchodziły w skład przedsiębiorstwa lub zakładu jest kwestią faktu. Przesłanka ta jest spełniona z chwilą podłączenia urządzeń do sieci należącej do przedsiębiorstwa lub zakładu. Oznacza to, że urządzenia przestają być częścią składową nieruchomości, na której zostały zbudowane i nie stanowią własności właściciela nieruchomości gruntowej, lecz stają się częścią składową tego przedsiębiorstwa lub zakładu i zarazem przedmiotem własności tej osoby, która jest właścicielem przedsiębiorstwa lub zakładu.

Kasacja strony powodowej oparta została na podstawie naruszenia art. 49 k.c. przez jego zastosowanie oraz art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. wskutek nie przytoczenia w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku motywów rozstrzygnięcia o roszczeniach pieniężnych dochodzonych w sprawie. Strona skarżąca wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Wbrew podniesionemu w niej zarzutowi Sąd Okręgowy nie naruszył art. 49 k.c. przez jego zastosowanie do ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia.

Przy ocenie kwestii własności urządzeń przyłączonych do sieci przedsiębiorstwa przepisami właściwymi są w szczególności art. 49 i 191 k.c. Pierwszy z wymienionych przepisów stanowi, że urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania wody,

pary, gazu, prądu elektrycznego oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych gruntu lub budynku, jeżeli wchodzi w skład przedsiębiorstwa lub zakładu. Objęte art. 49 k.c. unormowanie zawiera wyjątek od zasady przewidzianej w art. 47 § 2 k.c., że "częścią składową rzeczy jest wszystko, co nie może być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączonego". Końcowe zastrzeżenie art. 49 k.c., uzależniające zastosowanie tego przepisu od przesłanki, aby objęte nim urządzenia wchodziły w skład przedsiębiorstwa lub zakładu, jest - jak trafnie podniósł Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu uchwały z dnia 4 grudnia 1991 r., W 4/91, OTK 1991, nr 1, poz. 22) - kwestią faktu. Jest ona spełniona z chwilą podłączenia wymienionych w art. 49 k.c. urządzeń do sieci należącej do przedsiębiorstwa lub zakładu. W rezultacie urządzenia te przestają być częścią składową nieruchomości, na której zostały zbudowane, i nie stanowią na podstawie art. 191 k.c. własności właściciela tej nieruchomości. Z chwilą bowiem połączenia ich w sposób trwały z przedsiębiorstwem w taki sposób, że nie mogą być od niego odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo przedmiotu odłączonego (art. 47 § 2 i 3 k.c.), stają się częścią składową tego przedsiębiorstwa. Podstawę prawną przejścia własności stanowi art. 191 k.c. odniesiony *mutatis mutandis*, ze względu na treść art. 49 k.c., do przedsiębiorstwa (zakładu). Z chwilą połączenia w sposób trwały z siecią urządzeń przedsiębiorstwa wymienione w art. 49 k.c. urządzenia, jako jego części składowe, stają się przedmiotem własności tej osoby, która jest właścicielem przedsiębiorstwa (por. także uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2000 r., I CKN 608/99, LEX nr 51641).

W świetle takiej wykładni art. 49 k.c. żądanie zasądzenia kwoty 11.050 zł z odsetkami z tytułu „bezumownego korzystania przez stronę pozwaną ze stacji transformatorowej w okresie od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 31 marca 2003 r.” podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione. Skoro stacja ta z chwilą podłączenia do pozwanego Zakładu przestała być częścią składową gruntu strony powodowej, to brak jest podstaw do twierdzenia, że strona pozwana korzystała z cudzej rzeczy i z tego tytułu zobowiązana jest do zapłacenia stosownego odszkodowania.

Z przytoczonych względów należało orzec jak w sentencji (art. 393¹² k.p.c.).